
Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2022:3

Återupprättad relation med Israel och det judiska folket

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2022:10 i vilken föreslås att Svenska kyrkan ska göra ett officiellt uttalande att samfundet är Israelvänligt utifrån vad Bibeln, Guds ord, säger om judarna som Guds utvalda folk, och utifrån att staten Israel idag är världens enda judiska stat. Utskottet konstaterar att det är väldigt ovanligt i Svenska kyrkans tradition att uttrycka sig vänligt om enskilda stater. Om så sker ska folkrätten ligga som grund i uttalandet. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2022:10.

Motionens förslag

Motion 2022:10 av Gary Aelius m.fl., Återupprättad relation med Israel och det judiska folket

Kyrkomötet beslutar att göra ett officiellt uttalande från Svenska kyrkans sida att samfundet är Israelvänligt utifrån vad Bibeln, Guds ord, säger om judarna som Guds utvalda folk, och utifrån att staten Israel idag är världens enda judiska stat.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2022:10 i Ln 2022:6y, *bilaga*.

Bakgrund

Guds vägar

Svenska kyrkan värnar relationen till det judiska folket, såväl i Sverige som i omvärlden, inklusive Israel. Den särskilda relationen beskrivs bland annat i dokumentet *Guds vägar – ett inomkyrkligt samtalsdokument*, som antogs av kyrkomötet 2001. Det står att ”I vår kyrka vill vi arbeta för att få bort sådant som kan tolkas som antisemitism eller förakt för det judiska folket och försvara dess rätt till sin historia, sin tro och sina seder”.

Svenska kyrkans positionspapper för hållbar fred mellan Israel och Palestina

I Svenska kyrkans *Positionspapper för Rättvis och hållbar fred mellan Israel och Palestina* beslutat av kyrkostyrelsen (Ks 2021–0676) står att ”Svenska kyrkan bekräftar Israels rätt och skyldighet att skydda sin befolkning i enlighet med folkrätten”. Vidare ”accepterar inte Svenska kyrkan teologiska resonemang som osynliggör de judiska och palestinska folkens situation, motiverar antisemitism, kristofobi, islamofobi eller på annat sätt leder till kränkningar av mänskliga rättigheter”.

I dokumentet står också:

Det åligger Svenska kyrkan, som kyrka, samhällsaktör och röst i Israel-Palestinadebatten, att uppmärksamma och motverka alla former av antisemitism, både inom och bortom vår egen kyrka, oavsett om den förekommer medvetet eller omedvetet. Som evangelisk-luthersk kyrka är vi väl medveten om att vår egen tradition rymmer smärtsamma exempel på hur kristna övergav och till och med förföljde Jesus eget folk. Därför har Svenska kyrkan ett ansvar att hantera frågan om antisemitism med särskild försiktighet och ödmjukhet. I vår kyrka vill vi arbeta för att göra upp med allt som kan tolkas som antisemitism eller förakt för det judiska folket och försvara dess rätt till sin historia, sin tro och sina seder. Svenska kyrkans åtaganden och arbete mot antisemitism återfinns såväl i arbetet i församlingar och stift som i den internationella verksamheten, liksom i samverkan i Europa och genom att vara en röst för religionsfrihet och judiskt liv.

Vidare sägs:

Utän att göra någon bedömning av politisk sionism eller den nutida staten Israel bekräftar Guds vägar också att ”Landet” alltid haft en djup betydelse i judisk tradition: ”Kärleken till och förbundenheten med det land, där profeterna verkade och templet reste sig på det heliga berget, kan omöjligen tänkas bort ur det judiska folkets liv och historia. Vår respekt för judendomen bör omfatta även denna del av den judiska traditionen.”

Folkrättens tillämpning i Israel och Palestina

När det gäller konflikten mellan Israel och Palestina fastslår ovan nämnda positionspapper att Svenska kyrkan grundar sin syn på konflikten i folkrätten och ”verkar för en rättvis och hållbar fred, som bygger på det folkrättsliga ramverket och är framförhandlad av konfliktens parter”.

Stödet för mänskliga rättigheter och internationell rätt är centralt i Svenska kyrkans arbete, inte minst genom samarbetet med partners runt om i världen. I positionspapperet konstateras att civilsamhällets möjlighet att påtala rättighetskränkningar och hålla makthavare ansvariga är grundstenar i strävan efter demokratiska och fredliga samhällen. Det arbetet vill Svenska kyrkan fortsätta stötta i såväl Israel och Palestina som i alla andra länder runt om i världen där vi har partnersamverkan. Positionspapperet har ett folkrättsperspektiv och det förespråkas:

Svenska kyrkan stödjer och verkar för en av konfliktens parter framförhandlad och ömsesidigt accepterad lösning på konflikten med utgångspunkt i en tvåstatslösning utifrån de internationellt erkända 1967 års gränser. En lösning där israeler och palestinier garanteras möjligheten

att leva i säkerhet sida vid sida inom säkra och erkända gränser och med ett gemensamt och öppet Jerusalem i enlighet med tidigare FN-resolutioner. Det innebär att Svenska kyrkan försvarar och respekterar Israels rätt att existera inom dessa gränser. Det innebär också att Svenska kyrkan erkänner och stödjer det palestinska folkets strävan efter självbestämmande och upprättandet av en palestinsk stat, sida vid sida med staten Israel.

Vidare bekräftas också Israels rätt och skyldighet att skydda sin befolkning i enlighet med folkrätten. Svenska kyrkan tillhör inte de kyrkor som förordar ”Boycott, Divestment and Sanctions” (BDS, bojkott och sanktioner för att isolera staten Israel).

Svenska teologiska institutet

Positionspapperet lyfter också fram betydelsen av Svenska teologiska institutet i Jerusalem (STI), som sedan 1951 har varit en plats för lärande och möten över religionsgränserna. STI:s uppdrag är att utveckla och fördjupa frågan om kristnas möte med människor av annan tro, särskilt i mötet med judendomen.

Här ges möjlighet att möta många former av levd judendom med dess traditioner. Studiet av såväl rabbiniska källor, dagens judendom och landet självt ger nya infallsvinklar till bibeltolkning och teologi.

Genom dialogarbete och bildning kring möten med den andre och förståelse för vardagslivets villkor och en komplex verklighet vill STI bidra till förståelse och tolerans, med syfte att motverka fördomar, antisemitism och annan rasism och bidrar på så sätt till en fredskultur. Relationerna med både ickestatliga och statliga aktörer i Israel är goda och vid officiella högtider som Yom Hashoah, det nationella israeliska minneshållandet av Förintelsens offer, är STI alltid representerat.

Kyrkomötesuppdraget 2021

Vid 2021 års kyrkomöte beslutades ”att uppdra till kyrkostyrelsen att lyfta frågan om att granska folkrättens tillämpning i Israel och Palestina, även utifrån FN:s apartheidkonvention och Romstadgans skrivningar om apartheid, i internationella och ekumeniska organ, i synnerhet i Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet” (§ 81 kyrkomötets protokoll).

I Geneve 30 maj – 2 juni 2022 lyftes frågan muntligt i kontakter med Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet, i syfte att nå fram till ett gemensamt agerande. Vid kyrkostyrelsens sammanträde i juni 2022 redovisades hur de båda organisationerna tagit emot frågan. Mot denna bakgrund har kyrkostyrelsen bedömt att uppdraget kan slutrapporteras till kyrkomötet, vilket framgår av kyrkostyrelsens redogörelse i årets skrivelse KsSkr 2022:3.

Ekumeniska samarbeten

Som en del av Sveriges kristna råd och i samverkan med samarbetsrådet för judar och kristna deltar Svenska kyrkan i den nya satsningen Rötter och liv – En dag ägnad åt relationen judar-kristna, en särskild dag med samtal och utbyte mellan kristna och judar. Syftet är att fördjupa kunskaperna om de egna rötterna i judendomen och att hålla kontakt med den levande judiska traditionen. Dagen kommer årligen att infalla söndagen före Domssöndagen/Kristus Konungens dag, i år den 13 november. De kristna församlingarna inbjuds att förnya och fördjupa kontakterna med sina judiska rötter. Detta kan ske genom samtal och andra former av utbyten och samverkan med judiska grannar och judiska gemenskaper, allt efter lokala förutsättningar.

I Kyrkornas världsråds dokument *The theology of the Churches and the Jewish people – Statements by the WCC and its member churches* är en av de sammanfattande punkterna att ”antisemitism är synd mot Gud och människor”.

Lutherska världsförbundet har en arbetsgrupp bestående av medlemmar från medlemskyrkorna som tar fram ett studiedokument inför förbundets generalförsamling i Krakow hösten 2023 (www.lutheranworld.org/news/preparing-next-phase-jewish-christian-encounter). Studiedokumentet har bland annat som syfte att utrusta kyrkor i att återuppta den judisk-lutherska relationen. Under generalförsamlingen kommer besök göras till Auschwitz-Birkenau.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2022:10.

Utskottet konstaterar att det är väldigt ovanligt i Svenska kyrkans tradition att uttrycka sig vänligt om enskilda stater. Om så sker ska folkrätten ligga som grund i uttalandet.

Utskottet värdesätter Svenska kyrkans långvariga relation till judiska organisationer och likaså erfarenheten av den judisk-kristna dialogen, särskilt via Svenska teologiska institutet (STI) i Jerusalem. Detta pågår och utvecklas ständigt. Sedan många decennier har Svenska kyrkan arbetat för en rättvis fred mellan Israel och Palestina. Utskottet framhåller att arbetet för folkrätten i dessa två länder är betydelsefull för deras medborgare och en grund till beslutet om *Positionspapper för Rättvis och hållbar fred mellan Israel och Palestina* (Ks 2021–0676) som kyrkostyrelsen tog under 2022.

Utskottet betonar följande citat från läronämnden respektive positionspapperet: ”Guds förbund med det judiska folket äger fortsatt giltighet” samt ”I vår kyrka vill vi arbeta för att få bort sådant som kan tolkas som antisemitism eller förakt för det judiska folket och försvara dess rätt till sin historia, sin tro och sina seder”. (Guds vägar, 2001)

I Svenska kyrkans *Positionspapper för Rättvis och hållbar fred mellan Israel och Palestina* beslutat av kyrkostyrelsen (Ks 2021–0676) står att ”Svenska kyrkan bekräftar Israels rätt och skyldighet att skydda sin befolkning i enlighet med folkrätten”. Vidare ”accepterar inte Svenska kyrkan teologiska resonemang som osynliggör de judiska och palestinska folkens situation, motiverar antisemitism, kristofobi, islamofobi eller på annat sätt leder till kränkningar av mänskliga rättigheter”. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Uppsala den 6 oktober 2022

På ekumenikutskottets vägnar

Katarina Glas, ordförande

Jakob Sundmark, sekreterare

Beslutande: Katarina Glas, ordförande, Gun Eriksson, Klas Corbelius, Agneta Brendt, Christian Bonde, Edvina Palmcrantz, Josefin Carlsén, Eva-Maria Munck, Åsa Felix Everbrand, Gudrun Wängelin Lernskog, Madelaine Erlandsson Starwing, Per Hanö, Mona Olsson, Håkan Sunnliden och Agneta Granström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Yvonne Stålnacke, Peter Weiderud, Birgitta Nilsson, Tomas Jansson, Lars-Ivar Ericson, Johan Hjertén, Jan-Åke Isaksson, Marja Hillerström, Birgitta Axelsson Edström, Maria Hjernerth och Kerstin Rossipal.

Eu 2022:3

Biskop Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot ekumenikutskottets förslag till kyrkomötesbeslut i Eu 2022:3 angående motion 2022:10 och föreslår att kyrkomötet beslutar att bifalla motionen.

Per Hanö

Särskild mening

Jag avger särskild mening i överensstämmelse med Per Hanös reservation.

Jan-Åke Isaksson

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2022:6y

Svenska kyrkan, Israel och det judiska folket

Läronämndens yttrande över motion 2022:10

Svenska kyrkans hållning uttrycks i det av kyrkomötet antagna samtalsdokumentet Guds vägar (2001):

Guds förbund med det judiska folket äger fortsatt giltighet

samt

I vår kyrka vill vi arbeta för att få bort sådant som kan tolkas som anti-semitism eller förakt för det judiska folket och försvara dess rätt till sin historia, sin tro och sina seder.

Läronämnden är medveten om att det finns teologiska traditioner som antingen ifrågasätter Israels legitimitet som stat, eller som tolkar Bibeln på ett sätt som begränsar möjligheten att kritisera enskilda länders politik. Sådana tolkningsmodeller avvisar Svenska kyrkan. Läronämnden hänvisar återigen till Guds vägar:

I judisk tradition har ”landet” alltid haft en djup betydelse. Kärleken till och förbundenheten med det land, där profeterna verkade och templet reste sig på det heliga berget, kan omöjligen tänkas bort ur det judiska folkets liv och historia. Vår respekt för judendomen bör omfatta även denna del av den judiska traditionen. (Guds vägar, 2001)

Uppsala den 26 augusti 2022

På läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Anna Cöster, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Andreas Holmberg, Marta Axner Ims, Teresa Callewaert, Ninna Edgardh, Eva-Lotta Grantén, Håkan Möller, Jesper Svartvik, Mikael Winnige och Johannes Zeiler.